

Input van Stichting 113 Zelfmoordpreventie voor de internetconsultatie over de wijziging van de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

26 mei 2020

Over Stichting 113 Zelfmoordpreventie

Stichting 113 Zelfmoordpreventie is de nationale organisatie voor preventie van suïcide. Onze missie is een land waarin niemand eenzaam en radeloos sterft door zelfmoord. 113 Zelfmoordpreventie biedt laagdrempelige online hulpverlening door professionals en vrijwilligers.

Mensen met suïcidale gedachten en hun naasten kunnen anoniem en gratis gebruik maken van de diensten van 113 Zelfmoordpreventie, die aanvullend zijn op reguliere zorg. Onze hulpverlening bestaat onder meer uit hulplijnen (telefonisch en per chat), therapeutische online begeleiding en digitale zelfhulpmogelijkheden. 113 Zelfmoordpreventie doet ook wetenschappelijk onderzoek om een daling van het aantal suïcides in Nederland te bevorderen. Daarnaast zijn wij sinds 2014 kwartiermaker en coördinator van het landelijk suïcidepreventiebeleid van het ministerie van VWS (Landelijke Agenda Suïcidepreventie) en in die rol intensief in contact met landelijke en lokale organisaties is het sociaal domein.

Reactie op de wijziging van de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

Als kwartiermaker voor suïcidepreventie binnen de sociaaleconomische sector zou ik graag het volgende met u delen.

Het wetsvoorstel aanpak meervoudige problematiek sociaal domein bevat de verplichting voor het College van B&W om een meldpunt in te richten (artikel 2.2.5, eerste lid) waar mensen, zowel burgers als professionals, terecht kunnen met zorgen over de gezondheid, de zelfredzaamheid of de participatie van zichzelf of andere ingezetenen van de gemeente.

Bepaalde burgers in de samenleving lopen een hoger risico op het ontwikkelen van suïcidaliteit. Verlies van werk, inkomen of gezondheid, verlies van een partner, het hebben van onoplosbare schulden enzovoort zijn factoren die (vaak in combinatie) uiteindelijk tot een suïcide aanleiding kunnen geven. Zie ook de factsheet in de bijlage. Vanuit het oogpunt van zelfmoordpreventie is het belangrijk dat ook *niet* direct aan de zorg gerelateerde professionals in een vroegtijdig stadium hun zorg over iemand kunnen uiten (niet pas in een acute crisis situatie). Niet zorg-professionals die wel vaak met deze kwetsbare burgers in aanraking komen, zijn bijvoorbeeld schuldhelpverleners, UWV-medewerkers, deurwaarders en invorderaars van lokale belastingen.

In de toelichting op het nieuw op te nemen artikel 2.2.5 worden (niet-zorg) professionals niet nader gedefinieerd. In het wetsvoorstel is de term "professional" zo open geformuleerd dat het onvoldoende duidelijk is tot wie de wet zich allemaal richt. Temeer daar de rest van de Wams, dat het kader vormt waarbinnen het nieuwe artikel 2.2.5 moet worden gelezen, met name zorg en hulpverlener georiënteerd is, d.w.z. geënt is op integrale zorg. *Dienstverlenende* partijen die willen melden, maken geen deel uit van bestaande samenwerkingsverbanden.

Zonder een meer richtinggevende toelichting biedt het voorgestelde artikel 2.2.5 professionals buiten de zorg dan ook te weinig houvast om tot een melding over te gaan. Een cruciale succesfactor is een laagdrempelige meldingsmogelijkheid voor niet zorgprofessionals. Daarbij kan gedacht worden aan standaard meldformulieren, meldcodes, melding per app. Hoe dan ook: een wijze van melden die aansluit bij de dagelijkse praktijk van de professional en eigen beroepsregels.

Overigens zou er in de toelichting, daar waar wordt verwezen naar onze hulplijn, ook kunnen worden opgenomen dat de 113 Zelfmoordpreventie er ook is voor naasten. Voor zorgprofessionals is er de [overleg- en advieslijn](#) van 113 Zelfmoordpreventie.

Gerechtsdeurwaarders doen alleen al 2 miljoen (!) huisbezoeken per jaar. Ook de belastingdeurwaarder en invorderaar voor lokale belastingen hebben miljoenen contactmomenten, zij het met veel minder huisbezoeken. Zij hebben te maken met eigen regelgeving, tuchtrecht, etc. Dit betekent dat het melden van zorgen ook op beroepsniveau ingebed moet kunnen worden, bijvoorbeeld door in deze wetgeving (dan wel de toelichting daarop) een duidelijk kader althans een aanwijzing hiervoor te geven.

Enkele voorbeelden uit de praktijk:

- a. In telefonisch en mailcontact met een deurwaarder uit een burger zich de afgelopen weken meerdere malen met woorden als: "op deze manier hoeft het van mij niet meer", "het maakt toch niet uit, want straks ben ik er niet meer".
De deurwaarder spreekt zijn zorgen uit en probeert een gesprek aan te gaan, maar krijgt geen reactie terug.
Kan hij/zij dit eenvoudig melden? Zo ja, hoe doe je dit dan op een manier dat dit ook naar de regels voor de beroepsgroepen – waaronder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) – acceptabel is. Wat gebeurt er vervolgens met deze melding? De deurwaarder wil/mag verder niets teruggekoppeld krijgen over de inhoudelijke kant, maar wil wel horen of hij een stap op de plaats moet maken met de invordering?
- b. Een private organisatie die voor enkele gemeenten de invordering van lokale belastingen verzorgt, krijgt per mail geen contact meer met een burger. Deze burger heeft eerder genoemd last te hebben gehad van een zware depressie, maar weigert hulp. Hoe en bij wie moet deze organisatie zijn zorgen melden?
- c. Tijdens het eerste gesprek op locatie tussen een curator en een failliete ondernemer, maakt de ondernemer een labiele en verslagen indruk. De failliete ondernemer zegt dat het voor hem allemaal geen zin meer heeft en loopt de deur uit. De curator beschikt slechts over summiere gegevens van de ondernemer zelf, heeft geen contact gegevens van mogelijke naasten of huisarts. De curator maakt zich zorgen en besluit de crisisdienst van de GGZ te bellen, maar die kunnen hem niet verder helpen. De curator besluit de lokale politie te bellen, met de vraag of er een wijkagent is die de ondernemer kent en die hem kan gaan zoeken. Dit laatste is gelukkig het geval en de wijkagent weet hem op te sporen en samen met familie

ondersteuning te regelen. Is het inderdaad de bedoeling dat ook een faillissementscurator, WSNP-bewindvoerder¹ of een schuldhulpmaatje via deze weg een melding kunnen doen?

- d. In onze trainingen voor het sociaaleconomische werkveld, komt altijd het onderwerp van AVG als obstakel voorbij. Als economische dienstverlener is het al niet makkelijk om een gesprek aan te gaan over signalen die wijzen op suicidaliteit; deze dienstverlener gaat pas zijn zorgen over iemand melden als daar in wetgeving op wordt aangestuurd of in ieder geval niet de dreiging van vervolging wegens schending van de privacy als zwaard van Damocles boven het hoofd hangt.

Conclusie

113 Zelfmoordpreventie juicht het wetsvoorstel toe, maar moedigt de regering aan:

- nog duidelijker te maken dat *ook niet zorgverleners* kunnen melden
- handvatten te bieden met het oog op eventuele zorgen over schending van de privacy
- geeft daarbij in overweging dat dit niet per se allemaal in de wet hoeft te worden opgenomen, de memorie van toelichting volstaat
- daarnaast zal heldere en gerichte voorlichting van betrokken beroepsgroepen cruciale succesfactor zijn voor de zo laagdrempelig mogelijke meldpunten.

Hartelijke groet,

Monique Kavelaars
Raad van Bestuur
113 Zelfmoordpreventie

Voor nadere informatie:

- kwartiermaker sociaaleconomische sector Jacqueline Regeling, j.regeling@113.nl, 020-3113883
- secretaris Femma Pais, f.pais@113.nl, 020-3113883

¹ Wet schuldsanering natuurlijke personen